

UNHCR
The UN Refugee Agency

POUČEVANJE O BEGUNCIH

Priročnik za učitelje
Vodnik za pridobivanje
jezikovnega znanja

Za več izobraževalnih gradiv obiščite: unhcr.org/teaching-about-refugees

© 2017 UNHCR

PREDEDEN ZAČNETE

Učitelji, ki bodo v svojo učilnico sprejeli večjezičnega učenca, lahko imajo pomisleke glede izpolnjevanja jezikovnih in učnih potreb teh učencev. Dokument učiteljem zagotavlja pregled dobrih praks za pomoč večjezičnim učencem.

Otroci, stari 6–11 let Začetno znanje jezika

Kaj lahko pričakujete

Učenci se pri druženju z vrstniki zelo hitro učijo **socialnega** jezika. Nekateri otroci **socialni jezik** usvojijo v zgolj šestih mesecih, pri čemer se tiho obdobje treh do šestih mesecev šteje za normalno (British Council). Otroci bodo novi jezik tudi kar nekaj časa bolje razumeli kot pa uporabljali.

Številni otroci sicer hitro usvojijo socialni jezik z igro in sporazumevanjem z vrstniki (tj. igre na igrišču, klepetanje med kosilom), vendar pa učenje učnega jezika traja precej dlje. Če želimo, da se otroci **naučijo učnega jezika, je treba izrecno poučevati besedišče in slovnico, ki se uporabljata v učilnici.** (Cummins 1999)

Včasih morajo **učenci pri učenju jezika novo besedo slišati 40- ali večkrat, preden jo usvojijo** ter jo znajo uporabljati pravilno in v skladu s slovničnimi pravili. Naj vas ne preseneča, če učenca bega neka beseda, ki je bila posebej izpostavljena pri posameznih urah.

Ko bo učenec pridobil dovolj osnovnega besedišča, da bo lahko vsaj malo razumel, kaj se dogaja v učilnici, bodo njegovi možgani začeli sami dajati prednost strukturi, zato je vrsta besede (samostalnik, glagol, členek) za možgane, ki se učijo jezika, pomembnejša kot pa izbira »pravilne« besede. **Učenje strukture je nevidno in zahteva precej več možganskega napora kot učenje delov, ki se skladajo s strukturo.**

Morda boste opazili, da gre učencem en dan dobro oz. da jim je »vse jasno«, naslednji dan pa se zdi, kot da bi nazadovali. To je normalno. Če učenec zameša nekaj, kar ste mislili, da se je že naučil, je to verjetno zato, ker morajo njegovi možgani najprej sestaviti nekaj drugega, s čimer bodo lahko učvrstili novo znanje, ali pa so se začeli spopadati z nečim novim.

Veščine pismenosti (npr. razumevanje, kako so zvoki povezani s črkami) se bodo prenesle iz otrokovega primarnega jezika v novi jezik (Durgunoglu 2002). **Otroci, ki so bolj izpostavljeni pismenosti v primarnem jeziku, lažje prenesejo veščine pismenosti v novi jezik.**

Otroci, stari 6–11 let

Začetno znanje jezika

Kako izpolnjevati potrebe učencev

Starše spodbujajte, da s svojimi otroki čim več govorijo in berejo v svojem maternem jeziku. Preverite, ali je v šolski knjižnici kaj knjig v njihovem primarnem jeziku, in jih imejte v učilnici oz. omenite staršem, kje jih lahko dobijo. V nasprotnem primeru prosite šolskega knjižničarja, ali bi jih bilo mogoče nekaj kupiti ali pa pojdite ponje v lokalno knjižnico. Naučite se izgovarjati **imena učencev**, kot jih izgovarjajo njihove družine. Učenci imajo tako občutek, da sta njihov jezik in kultura cenjena.

Namesto vprašanja »Ali razumete?« raje postavljajte **vprašanja za preverjanje konceptov**, pri katerih imajo učenci možnost pokazati, da so razumeli navodila ali besede iz besedišča (British Council).

»Ali vprašanja najprej preberemo ali nanje odgovorimo?«

»Ali mi lahko pokažete koga, ki je oblečen v rdeče?«

»Ali lahko naštejete tri različne živali, ki hibernirajo?«

Dajajte korektivne povratne informacije, če opazite, da se je zmotil učenec, ki sicer zna uporabljati neko obliko, **da se bo lahko sam popravil** in imel občutek, da je nekaj dosegel, ter da si bo lahko zgradil nevronske povezave za pravilno rabo. Če se ne zna sam popraviti, mu bodo verjetno pomagale osvežitvena učna ura in vaje.

Učencem dajte priložnost, da pokažejo jezikovno in kulturno znanje, ki ga prinašajo s sabo v razred. Npr. Najprej se prepričajte, da učencem zamisel ustreza, nato vsakemu med njimi ponudite možnost, da razred nauči, kako nekaj reči ali zapeti v njihovem jeziku, natisnete lahko tudi pisave različnih jezikov, razred pa se skupaj poskusi naučiti nekaj črk.

Pri vsakem novem besedišču poskrbite za vizualne pripomočke, da si bodo učenci lažje zapomnili besede.

Pripravite ogrodja povedi za pisanje in govorjenje, ki se lahko uporabijo kot slovnični primeri in za dostop do naslednje stopnje jezikovnega znanja. Na primer:

Ta zgodba je o _____.

Prvič, _____.

Drugič, _____.

Za konec, _____.

Mladostniki, stari 12–18 LET

Kaj lahko pričakujete

Začetno znanje jezika

Učenci se lahko zdijo sramežljivi, ker ne želijo tvegati, da bi pred vrstniki naredili jezikovno napako. Zabavno in sproščujoče okolje v učilnici pomaga zmanjšati tesnobo.

Receptivne veščine (poslušanje in branje) skoraj vedno hitreje napredujejo kot produktivne veščine (govorjenje in pisanje).

Včasih morajo **učenci pri učenju jezika novo besedo slišati 40- ali večkrat, preden jo usvojijo** ter jo znajo uporabljati pravilno in v skladu s slovničnimi pravili. Naj vas ne preseneča, če učenca bega neka beseda, ki je bila posebej izpostavljena pri posameznih urah.

Ko bo učenec pridobil dovolj osnovnega besedišča, da bo lahko vsaj malo razumel, kaj se dogaja v učilnici, bodo njegovi možgani začeli sami dajati prednost strukturi, zato je vrsta besede (samostalnik, glagol, členek) za možgane, ki se učijo jezika, pomembnejša kot pa izbira »pravilne« besede. **Učenje strukture je nevidno in zahteva precej več možganskega napora kot učenje delov, ki se skladajo s strukturo.**

Morda boste opazili, da gre učencem en dan dobro oz. da jim je »vse jasno«, naslednji dan pa se zdi, kot da bi nazadovali. To je normalno. Če učenec zameša nekaj, kar ste mislili, da se je že naučil, je to verjetno zato, ker morajo njegovi možgani najprej sestaviti nekaj drugega, s čimer bodo lahko učvrstili novo znanje, ali pa so se začeli spopadati z nečim novim.

Srednje znanje jezika

Učenci so se sposobni hkrati učiti učnih vsebin (matematika, znanost) in novega jezika.

Morda boste opazili, da gre učencem en dan dobro oz. da jim je »vse jasno«, naslednji dan pa se zdi, kot da bi nazadovali. To je normalno. Če učenec zameša nekaj, kar ste mislili, da se je že naučil, je to verjetno zato, ker morajo njegovi možgani najprej sestaviti nekaj drugega, s čimer bodo lahko učvrstili novo znanje, ali pa so se začeli spopadati z nečim novim.

Usvojitev učnega jezika lahko traja pet ali več let. **Tudi brez tega bodo nekateri učenci sposobni napredovati v višje razrede.**

Mladostniki, stari 12–18 LET

Kako izpolnjevati potrebe učencev

Začetno znanje jezika

Poskusite oblikovati učne ure, pri katerih bodo učenci imeli priložnost uporabljati vsa štiri področja jezika, da spodbudite njihovo učenje jezika. Nekaj primerov:

Poslušanje: Učenci naj delajo v skupinah, kjer se bodo učenci jezika lahko sporazumevali z naravnimi govorcji. Članom skupin dajte primerne vloge, kot so oseba za vire (ki bo iskala informacije v slovarjih in na spletu), časomerilec in poslušalec specifičnih besed iz besedišča.

Branje: Ponovno berite že obdelana besedila, določite kolega za branje, razlagajte fonetiko in besedišče v majhni skupini, medtem ko ostali učenci samostojno berejo.

Pisanje: Pripravite ogrodja povedi, s katerimi bodo učenci lažje opisali sliko na tabli.

Govorjenje: Vsakega učenca prosite, da se obrne k svojemu sošolcu v klopi in mu razloži svoje mnenje o posamezni temi. Učenci lahko potem, ko so vadili s sošolci, svoje odgovore delijo še s celotno skupino.

Vsak dan predstavite **3–5 besed iz besedišča** skupaj z vizualnimi pripomočki. Besede in njihove vizualne pripomočke obesite na »besedno steno« v prostoru, da jih bodo učenci lahko videli. Vizualni pripomočki pomagajo pri pomnjenju besed, učenci pa bodo novo besedišče bolj verjetno uporabljali, če ga bodo videli izobešenega na stenah.

Učenci naj ponovijo navodila, da preverite, ali so jih razumeli. Namesto »Ali razumete?« raje postavljajte **vprašanja za preverjanje razumevanja** (British Council).

Srednje znanje jezika

Poskusite oblikovati učne ure, pri katerih bodo učenci imeli priložnost uporabljati vsa štiri področja jezika, da spodbudite njihovo učenje jezika. Nekaj primerov:

Poslušanje: Poslušajte posnetek (pesem, radijska poročila) in izvedite dejavnost zapolnjevanja vrzeli s ključnim besediščem.

Branje: Pri vsakem branju imejte seznam besedišča z razlagami.

Pisanje: Sestavite besedilno sporočilo o tem, kaj so se učenci naučili pri pouku.

Govorjenje: Učenci naj delajo v skupinah, kjer se bodo učenci jezika lahko sporazumevali z naravnimi govorcji. Članom skupin dodelite zahtevnejše vloge, npr. pisec, poročevalec ali pisec povzetkov.

Še naprej vsak dan predstavite **3–5 besed iz besedišča** skupaj z vizualnimi pripomočki.

Pripravite **ogrodja povedi** za pisanje in govorjenje, ki bodo spodbudila kritično razmišljanje.

Na primer:

Zgodba je o _____ .

Ne strinjam se s _____ , ker _____ .

Najdem lahko naslednje dokaze _____ .

Uporabljajte **starosti učencev primerne učne vsebine**, da boste zagotovili jezikovni dostop vsem učencem.

Npr. Skrajšajte naloge in dodajte sezname besedišč, ki jih učenci potrebujejo za dokončanje dela.

Primeri:

- »Ali vprašanja najprej preberemo ali nanje odgovorimo?«
- »Ali lahko na zemljevidu pokažete eno državo v Aziji?«
- »Ali veste, kakšno je vreme, če se pojavi tajfun?«

Vedno, ko je mogoče, dajte učencem možnost, da predstavijo svoj jezik, pristope k različnim temam in kulturne vpoglede v teme.

Vedno, ko je mogoče, dovolite, da učenci uporabljajo **tehnologijo** za organizacijo in izražanje svojih mislih (gl. vire spodaj).

Parent Communication (takojsnje prevajanje):
<https://talkingpts.org>

Igra z vajami za besedišče:
<https://duolingo.com>

Kartice z besediščem:
<https://studyblue.com>

Grafični organizator:
<http://popplet.com>

Viri

British Council: Checking Understanding (n. d.).

<https://www.teachingenglish.org.uk/article/checking-understanding>

British Council: Silent Period (n. d.)

<https://www.teachingenglish.org.uk/article/silent-period>

Cummins, J. (1999). BICS and CALP: Empirical and Theoretical Status of the Distinction. Literacies and Language Education

<http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED438551.pdf>

Durgunoglu, A. Y. (2002). Cross-linguistic transfer in literacy development and implications for language learners. *Annals of Dyslexia*, 52, 189–204.